

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Milana Lipovského a členov sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Štefana Sekelského na verejnom zasadnutí v Bratislave 30. júna 2010 v trestnej veci obvineného **P. K. pre trestný čin pohlavného zneužívania** podľa § 242 ods. 1 zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Trestný zákon) a iné, vedenej na Okresnom súde v Čadci pod sp. zn. 3T 145/2005, o dovolaní, ktoré podal obvinený P. K., zastúpený obhajcom JUDr. M. S., advokátom v Čadci, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2008, sp. zn. 1 To 62/2008, na základe § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. podľa § 386, § 388 ods. 1 a § 380 ods. 2 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

I.

V konaní, ktoré predchádzalo uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2008, sp. zn. 1 To 62/2008, a rozsudku Okresného súdu v Čadci z 18. februára 2008, sp. zn. 3T 145/2005,

bol porušený zákon

v ustanovení § 2 ods. 1 zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Trestný poriadok) v neprospech obvineného P. K..

Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2008, sp. zn. 1 To 62/2008, **sa zrušuje**.

Zrušuje sa aj rozsudok Okresného súdu v Čadci z 18. februára 2008, sp. zn. 3T 145/2005, ako aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu v Čadci **sa prikazuje**, aby vec v potrebnom rozsahu **znovu prerokoval a rozhodol**.

II.

Obvinený **P. K. sa neberie do väzby**.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu v Čadci z 18. februára 2008, sp. zn. 3T 145/2005, obvinený P. K. bol uznaný za vinného zo spáchania

1/ trestného činu pohlavného zneužívania podľa § 242 ods. 1 Trestného zákona

v podstate na tom skutkovom základe, že

v bližšie neurčenom období v roku 2001 v T. so sexuálnym zámerom ohmatával telo S. C., nar. X.;

2/ pokusu trestného činu znásilnenia podľa § 8 ods. 1, § 241 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona

v podstate na tom skutkovom základe, že

v bližšie neurčenom období v roku 2001 v T. násilím sa pokúsil prekonať odpor S. C., nar. X., a vykonať s ňou súlož, čo sa mu však nepodarilo;

3/ trestného činu znásilnenia podľa § 241 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona v podstate na tom skutkovom základe, že

v bližšie neurčenom období v roku 2001 v T. najmä prekonaním fyzického odporu vykonal súlož so S. C., nar. X..

Okresný súd za to obvinenému podľa § 241 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody na päť rokov, na jeho výkon tohto podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradil do druhej nápravno-výchovnej skupiny; podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku poškodená Mgr. J. Ž. s jej nárokom na náhradu škodu bola odkázaná na konanie o občianskoprávných veciach.

Uznesením Krajského súdu v Žiline zo 17. júna 2008, sp. zn. 1 To 62/2008, odvolanie obvineného P. K. proti rozsudku okresného súdu bolo podľa § 256 Trestného poriadku zamietnuté.

Proti uzneseniu krajského súdu obvinený zastúpený obhajcom podal dovolanie, pričom uviedol, že existujú dôvody tohto mimoriadneho opravného prostriedku v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/, písm. i/ Tr. por.; domáhal sa ním, aby bolo vyslovené porušenie zákona a napadnuté rozhodnutie bolo zrušené.

Dovolateľ poukázal na to, že súdy vychádzali pri svojom rozhodovaní zo znaleckého posudku psychologičky PhDr. S. J., ktorá však vo veci bola vypočutá aj ako svedkyňa, čo označil za nelegálne.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) primárne konštatoval, že v rozhodovanej veci dovolanie je prípustné, že bolo podané oprávnenou osobou, predpísaným spôsobom a že boli splnené jeho podmienky (§ 368 ods. 1, § 369 ods. 2 písm. b/, § 370 ods. 1, § 372 a § 373 Tr. por.); dospel tiež k záveru, že sú splnené dôvody tohto mimoriadneho opravného prostriedku v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

Najvyšší súd k týmto záverom dospel na verejnom zasadnutí, na ktorom v zmysle § 384 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konanie, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374 Tr. por., ktoré sú v ňom uvedené.

V konaní predchádzajúcim rozhodnutiam súdov totiž nebolo rešpektované ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený ináč než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (Trestný poriadok); porušením tohto princípu vznikol dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., že totiž rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom.

V rozhodovanej veci bola do konania pribratá znalkyňa PhDr. S. J., ktorej úloha bola vymedzená tak, že ako psychologička mala posúdiť mentálnu úroveň poškodenej, zhodnotiť jej osobnosť a posúdiť jej prípadné sklony k skresľovaniu výpovede. Znalkyňa bola prítomná pri výsluchoch poškodenej v prípravnom konaní a jej priame pozorovanie použila ako podklad pre vypracovanie svojho posudku. Ešte v prípravnom konaní znalkyňa bola zároveň vypočutá aj ako svedkyňa; túto chybu zopakoval aj okresný súd, keď PhDr. S. J. na hlavnom pojednávaní v rámci výpovede znalkyne podala svoj posudok a potom ju súd vypočul aj ako svedkyňu.

Znalec svoje odborné zistenia prezentuje vo svojom posudku, ale nemôže byť zároveň vypočutý v postavení svedka, najmä keď sa má vyjadriť k otázkam, ktoré sú predmetom znaleckého posudku. V jednej a tej istej veci je také zmiešanie dvoch procesných rovín u tej istej osoby neprijateľné. Svedok a znalec majú v procese rozdielne úlohy, a preto je potrebné dôsledné rešpektovanie ich rozdielneho procesného postavenia.

Uvedené pochybenie namietal obvinený už v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, na čo správne reagoval krajský súd vyhlásením svedeckej výpovede PhDr. S. J. za nezákonnú a tým aj nulitnú. Krajský súd potom túto otázku vyriešil tak, že na výpoveď PhDr. S. J. ako svedkyne neprihliadol; zároveň však akceptoval ňou podaný znalecký posudok.

Dvojité postavenie PhDr. S. J. v procese je však hrubým porušením princípu vyjadreného v ustanovení § 2 ods. 1 Trestného poriadku, lebo trestné stíhanie nebolo vykonané zákonným spôsobom. Vážnosť tohto porušenia zákona je daná najmä tým, že posudok uvedenej znalkyne obidva sudy hodnotili ako dôležitý dôkaz pre meritórne rozhodnutie.

Spomínané stanovisko krajského súdu však nie je možné akceptovať, lebo dvojité rozdielne procesné postavenie tej istej osoby v procese je zásadne odporujúce pravidlám a nie je reálne jednu časť tvrdení takej osoby považovať za nulitné (aj keď z procesných dôvodov) a druhú za dôležitý dôkaz, najmä keď sa týkajú vlastne tej istej oblasti.

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na ustálené súdne rozhodovanie o tom, že funkcia svedka a znalca je nezlučiteľná. Ak je určitá osoba vo veci svedkom, nemôže byť pribraná ako znalec; znalec zároveň nemôže byť vypočúvaný ako svedok, ale len podľa procesných predpisov platných pre výsluch znalca (§ 106 a § 108 Trestného poriadku). Funkcia svedka a znalca totiž nie je totožná. Svedok získava vo veci poznatky priamym, bezprostredným pozorovaním skutočností a nemôže byť nahradený inou osobou. Znalec však nezískava bezprostredné poznatky o veci a môže byť nahradený inou osobou, ktorá má odborné znalosti z určitého odboru. Z uvedeného judikatúra uzatvára, že za naznačenej situácie je potrebné aj znalecký posudok považovať za neprípustný a nie je možné tento ako dôkazný prostriedok použiť.

Krajský súd mal vzhľadom na situáciu zrušiť napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa (ktorý dokonca sám znalkyňu vypočul aj ako svedkyňu) a tomuto vec vrátiť na nové prejednanie a rozhodnutie, aby sa dosiahol postup správne naznačený už v odôvodnení písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu; také rozhodnutie bolo preto potrebné prijať v konaní o dovolaní.

Najvyšší súd rezultuje, že dôvody dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nezistil, pričom uvádzané okolnosti zodpovedajú tiež ustanoveniu § 374 ods. 3 Tr. por. a je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. V zmysle § 386 Tr. por. preto dovolací súd vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 2 ods. 1 Trestného poriadku v neprospech obvineného a v dôsledku toho zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj jemu predchádzajúce konanie a rozsudok súdu okresného a nadväzujúce

rozhodnutia. Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. potom bolo prikázané Okresnému súdu v Čadci vec v potrebnom rozsahu prerokovať a rozhodnúť.

Keďže boli zrušené súdne rozhodnutia, na základe ktorých obvinený v súčasnosti vykonáva pôvodne uložený trest odňatia slobody, v zmysle § 380 ods. 2 Tr. por. bolo potrebné rozhodnúť o aktuálnosti obmedzenia jeho osobnej slobody väzbou. Do tejto obvinený počas doterajšieho trestného konania nebol vzatý a Najvyšší súd ani v súčasnosti nezistil dôvody väzby, pričom prihliadol hlavne na časový odstup od žalovaných skutkov a osobné pomery obvineného.

Najvyšší súd na tomto základe rozhodol o nevzatí obvineného do väzby; zároveň nariadil jeho prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 30. júna 2010

JUDr. Milan L i p o v s k ý , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová